

Előfizetési díj:

Egész évre	4 kor. 80 fill.
Fél évre	2 „ 40 „
Negyed évre	1 „ 20 „

Megjelenik minden hó 1. és 15-én.

Egyes szám ára 20 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII., Csömöri-út 28. szám,
ahova mindennemű küldemény intézendő.**Telefon 57-23.****Meghívó.**

A karácsonyi ünnepek alatt, december 25-én és 26-án Budapesten a „Fácán” ter-
mében, II., Medve-utca 6. szám

országos vasuti munkásértekezlet

lesz.

Napirend:

1. Az orsz. szervezőbizottság jelentése.
2. Jog- és munkaviszonyaink szabá-
lyozása.
3. Nyugbérpénztári ügyek.
4. Vasuti Alkalmazottak Szövetsége
és a sajtó.
5. Balesetbiztosítás.
6. Fogyasztó - szövetkezet, beteg-
segélyező-pénztár.

Munkástársak! Készüljete jó eleve!

*Válaszadjatok meg mindenütt küldöttei-
teket és állapítsátok meg, hogy milyen in-
dítványokkal és javaslatokkal járultok hozzá
az értekezlet munkaanyagához.*

Az országos értekezletre az egybehívók
meghívják a képviselőház munkásügyi bizott-
ságát és mivel a magyarországi szociál-
demokrata-párt az országgyűlésen eddigelé
még képviselve nincs, ezt a pártot az egybe-
hívók külön meghívják, azonkívül a máv.
igazgatóságát!

*

Az országos értekezleten való képviseltetés
módjára nézve a szervezőbizottság a követ-
kező határozatot hozta:

Az 1904 december hó 25-én és 26-án
Budapesten tartandó országos értekezleten
minden állomás, fűtőház vagy raktár, tekintet
nélkül az ott alkalmazottak számára, leg-
alább egy küldöttel képviseltesse magát;

azok a műhelyek és szolgálati ágak, ame-
lyek száznál több munkást foglalkoztatnak,
minden száz ember után egy küldöttet választ-
hatnak;

a százon felüli töredék egésznek számi-
tandó, vagyis az után is küldhető egy küldött.

A küldöttek megválasztása mindenütt ugy-
történik, ahogy azt a helyi viszonyok meg-
engedik.

Az országos értekezleten nem-küldöttek is
résztvehetnek mint hallgatók 30 filléres ven-
dégjeggyel.

Felhívás**a Máv. ideiglenes alkalmazottaihoz!**

Amikor a tavasszal a máv. kinevezett
alkalmazottai a fizetésjavítás érdekében meg-
indították mozgalmukat, bennünket, ideigle-
nes alkalmazottakat, kizártak követeléseikből
is, mozgalmukból is. Pedig ha van valamely
kategóriának szüksége arra, hogy helyzeté-
nek a javítása érdekében sikra szálljon, ugy-
az ideiglenes alkalmazottak kétségbeejtő hely-
zete ezt ugyancsak megköveteli.

Nem állott módunkban a kinevezettekkel
együtt küzdeni, de küzdenünk kell, mert
helyzetünk egész egyszerűen elviselhetetlen.
Most az államvasutak munkásai nyujtanak
felénk testvérjebbot. Őket sem vették figye-
lembe a kinevezettek emlékirataikban, őket
is kizárták mozgalmukból, de a munkások
már megelőzőleg békés, nyugodt, de annál
szilárdabb és cél tudatosabb szervezkedést
indítottak meg, amely már eddig is bebizo-
nyította, hogy milyen hatalmas erőssége
mindnyájunk igazságának.

A máv. munkások szervező-bizottsága ki-
mondotta, hogy megnyitják szervezkedésüket
a mi számunkra is, szívesen látnak bennün-
ket is soraikban, és a karácsonyi ünnepek
alatt tartandó országos értekezleten módot
nyujtanak arra, hogy magunk mondjuk el
sérlelmeinket, panaszainkat és magunk jelöl-
jük meg azokat a módokat és eszközöket,
amelyekkel helyzetünkön javítani lehet.

Kartársak! Ideiglenes alkalmazottak!

Meg van adva az út, amelyen haladnunk
kell, ha győzni akarunk. Vállvetve az ön-
tudatos máv. munkássággal, diadalra visz-
szük követeléseinket. Ragadjuk meg az alkalmat,
válaszszunk lehetőleg számos küldöttet
a karácsonyi értekezletre és jelenjünk meg
— ha másként nem lehet — mint vendégek
nagy számmal az értekezleten.

Mutassuk meg tömeges megjelenésünkkel,
hogy elég volt már a nyomorúságból és
szenvadásból. Becsületes, fárasztó, veszedel-
mes munkánkért emberséges megélhetéshez
jussunk van.

Kartársi üdvözléssel

a kisegítő fékezők.

Üdvözlés.

Néhány nap választ el bennünket a
magyarországi vasuti munkások orszá-
gos értekezletétől. Tíz nap múlva
együtt lesznek a fővárosban az ország
vasuti munkásainak küldöttei és ta-
nácskozni fognak azok fölött a fölötté
fontos kérdések fölött, amelyeket a
napirend néhány pontjába szorítottak.
Tanácskozni és határozni. A határo-
zatok pedig meg fogják jelölni azt az
utát, amelyen a vasuti munkásság ha-
ladni akar és amelyen haladnia kell,
hogy célját elérje és igazait győze-
lemre segítse.

Az öntudatra ébredés volt a vasuti
munkásság mozgalmának szülőanyja,
első kezdetén pedig ott állt, mint ke-
resztelője a mozgalomnak a józan
megítélése az önnön erejének és az
a fegyelem, amely csak *abba kezd
bele, amit bir, de arra törekszik, hogy
képes legyen elérni mindazt, amit akar.*
Mindenki tudja, hogy mire célmozunk.
Hiszen ismeretes dolog, hogy a vasuti
munkásmozgalom zászlója alig volt
kibontva, a Magyar Vasutas első száma
jelent csak meg, amikor hirtelen le-
csapott a máv. kinevezett alkalmazot-
tainak általános sztrájkja. Ekkor állotta
ki az alig megindult vasuti munkás-
mozgalom az első tűzpróbáját. Nem
hiányoztak buzgó, barátságos invitálá-
sok a sztrájkolók részéről, hogy a
munkások is ugorjanak veszteglő soraik
közé. Volt több vasuti műhely is, a
melynek munkásai — félreértett szo-
lidaritásból — szintén sürgették a
csatlakozást a sztrájkolókhoz.

A fiatal szervezkedés pedig azzal
adta jelét életerejének és életképessé-
gének, hogy belátta azt, hogy sem oka,
sem célja a vasuti munkások szá-
mára a sztrájknak nem volt, hogy a
cél tudatos vasuti munkás-mozgalom-
nak nem alfája és omegája, tudomá-
nyának nem első és utolsó betűje a
sztrájk, hanem a felvilágosítás, békés
szervezés és a célok elérése lehetőleg
a nyugodt haladás útján. És volt elég
ereje is ahhoz a fiatal vasuti munkás-
mozgalomnak, hogy az egész vonalon
visszatartsa a munkástársakat a célta-

Minden vasutas előfizetője és terjesztője legyen a Magyar Vasutasnak!

lan és indokolatlan áldozattól. Ez volt az *első erőpróba*.

Most következik a *második*. Rövid idő telt csak el azóta, alig több fél-esztendőnél, de a fejlemények igazolták a szervezett vasuti munkások álláspontját: a kinevezettek egy szétvert, csüggeteg had szomorú képét nyújtják, a munkások szervezkedése ellenben mélységben és terjedelemben óriásit haladt, sok ezer munkás szeretettel és rajongással csatlakozott hozzá és még ellenségei is kénytelenek elismerni a mozgalom erejét, komolyságát és mindenek fölött céljainak kétségbevonhatatlanul jogos voltát.

Annyira fejlődött már a rövid idő dacára a máv. munkások szervezkedése, hogy szükségessé vált:

ország-világ előtt megmutatni, hogy az egész vasuti munkásság csatlakozik a békés, de erélyes mozgalomhoz, és megállapítani az összesség érdekében fekvő követeléseket és azon utat, amelyen haladni kell, hogy a követeléseket kivivjuk.

Ezt a kettős célt szolgálja a karácsonyi országos értekezlet. Hogy sikeresen-e, azt csak a közel jövő mutatja meg, de alapos a kilátás, hogy a második erőpróba is teljes sikerű lesz.

Ami az értekezlet látogatottságát illeti, már most megállapítható, hogy az fényes lesz. Daczára annak, hogy az egyes szolgálati főnökségek igazán botorul és a munkások — a „szabad polgárok!” — jogait lábbal tiporva meg próbálják akadályozni itt is, amott is azt, hogy a műhely munkásai egybegyűljenek és küldötteket válasszanak, másutt pedig a már megválasztott küldötteket igyekeznek megfosztani annak a lehetőségétől, hogy a fővárosba jöjjenek, daczára mindezen akadályoknak bizonyos, hogy az egész ország vasuti munkássága képviselve lesz az országos értekezleten.

Nem csak azokból a városokból kaptunk értesítést arról, hogy a küldötteket már megválasztották, amelyekkel a központ élénk összeköttetésben van, hanem olyanokból is, ahol csak az utóbbi időben tettük meg az összeköttetésnek az első kísérleteit, sőt akadt egy-két olyan műhely is, amelylyel eddigelé még alig sikerült közvetlen összeköttetésbe jutnunk.

Ez utóbbiak közül kiemeljük *Félegyházát*. Ennek a kún városnak derék vasuti munkásai eddigelé még nem találták meg az utat a szervezkedéshez. Most — hogy, hogy nem — lapunknak utolsó számából néhány példány a kezükbe került és az elegendő volt arra, hogy fölébresztsze bennük az öntudatot és az összetartás meleg érzetét. Bejelentették őszinte, szép szavakkal az országos szervező-bizottságnak, hogy csatlakoznak a szervezethez és eljönnek az országos értekezletre, velünk tanácskozni és velünk harcolni.

Egy másik irányban is örvendetes jelét tapasztaljuk annak, hogy az értekezlet minden várakozáson felül jól

lesz képviselve. A máv. munkásokon kívül *az ideiglenes alkalmazottak is bejelentették, hogy részt akarnak venni*, el akarják mondani sérelmeiket és megjelölni kívánságaikat. Tárt karokkal fogadjuk az ideiglenes alkalmazottakat és hiszszük, hogy olyan becsületes harcos-társakat lelünk bennük, amilyen kitartással és önzetlenséggel mi velük akarunk küzdeni.

Ahol pedig még eddig akármilyen okból meg nem választották munkástársaink küldötteit, — mert van még, sajnos, egy-két ilyen hely is — ott azt sürgősen tegyék meg. *Haladéktalanul válasszák meg küldötteiket úgy, ahogy a helyi viszonyok szerint lehet.* Ha gyűlésen nem lehet, válasszák meg értekezleten, ha nyilvánosan nem lehet, válasszák meg bizalmas összejevetelen, de válasszák küldötteiket, hogy ne essék meg egy szolgálati ágon, egy műhelyen se az az országos szégyen, hogy gyávaság vagy nemtörődomség folytán hiányoztak a képviselői ott, ahol az egész ország vasut munkásainak a jobb és szebb jövő előkészítésén tanácskoznak és fáradoznak. Válasszák meg mindenütt küldötteiket munkástársaink, nehogy amikor majd valóra akarjuk váltani a megállapított követeléseket, azt mondhassa „*valaki*”, hogy ezek nem az egész vasuti munkásság, hanem csak egy töredék kívánságai.

Hogy föladata második részének megfelel-e az országos értekezlet, hogy határozatai okosak és célravezetők lesznek-e, azt maga az értekezlet lefolyása fogja bebizonyítani.

Tudjuk, hogy becsületes munka emberei jönnek össze, tudjuk, hogy csak az igazság az, ami minden szavukat, minden lépésüket vezérli, és a szervezkedés tüzeiben kialakult az a józan mértéktartás is, amely tudja, hogy mit akarhat és amit akar, azt végre is hajtja. Hiszszük és reméljük tehát, hogy az értekezlet tanácskozásait és határozatait a céltudatosság, erő és józan-ság fogják irányítani és hogy utat törnek a vasuti munkásság mozgalmának a további harcra, a további győzelemre, a szebb, a jobb jövő küzdésére.

Ebben a hitben és reményben üdvözljük a szárnyas kerék becsületes munkásainak országos gyűlését! . . .

(r.)

SZEMLE.

Az általános választói jog napirenden van. A fejlődő események napirendre tűzték az általános választói jog kérdését, az összmunkásságnak, tehát a vasuti munkásoknak is, legsürgősebb követelését, és pedig olyan alaposan tűzték napirendre, hogy az addig onnan le nem kerül, amíg kedvező megoldást nem nyer és vége nem szakad annak a szégyenteljes és az egész művelt világon páratlan állapotnak, hogy a munkások milliói, akik pénz- és véráldozattal föntartják e hazát, akik becsületes munkájukkal szerzik az állam összes vagyonát, javait, akik arcuk verejtékével termékenyítik meg az ország földjét, jogfosztottak és nem szólhatnak bele szavazati jogukkal az állam igazgatásába, az ország törvényhozásába.

Nem vagyunk politikai lap és így nem szólunk bele abba az országos harcba, amely most kormány és ellenzék között folyik. Nem is érdekel bennünket olyan élesen más, mint ennek a harcnak az az eredménye, hogy ma már a nagyságos és méltóságos, sőt egy pár kegyelmes „honatyá” is belátta, hogy a végzetes országos bajból más útja a kibontakozásnak nincs, mint ki-küzdeni az általános választói jogot és megadni a munkálkodó nép igazát. Az ország igazgatása eddig igazságtalan, tehát erkölcs-telen alapokon nyugodott és mocsaras talajból csak mérges növények nyerhetnek táplálékot. Szabad útja az egészséges fejlődésnek a becsületes országos dologtevésnek csak úgy biztosítható, ha a munkára bevonják az egész népet, az állam összes polgárait. Az ország törvényhozása csak akkor nyugszik biztos alapon, ha az egész nép széles rétegeinek az alapjára helyezkedik.

Belátja már ezt a kiváltságokkal fölruházott osztály jórésze és hogy az a része az uralkodó osztálynak, amely még húzódzik az általános választói jog behozatalától, szintén jobb észre térjen, arra lesz gondja és ereje a szervezett magyarországi munkásságnak, amely bebizonyította, hogy elég ereje van már arra, hogy politikai siketeket hallókká és politikai vakokat látókká tegyen.

Bebizonyította ezt a szervezett munkásság a napokban Pozsonyban is. Népgyűlést tartott ott a szövöttek ellenzék és beszélt két vezérük, *Apponyi Albert* és *Kossuth Ferencz*. A hallgatóság nagyobb része — mint mindenütt, ahol a népre apellálnak — szociáldemokrata munkásokból állott. A két ellenzéki politikus az általános választói jogot is besorozta a követeléseik közé, mire a munkásság egyik bizalmiférfia is föl szólalt és sok kemény igazságot mondott a két előkelő szónoknak. Figyelmeztette őket többek között arra, hogy ne követeljék úgy az általános választói jogot, mint a jámbor hívó a *mennyei üdvösségét* követeli, hogy *szereti és reméli is, kívánja is, de — minél később*. Ne csak a népgyűléseken törjenek lándzsát a nép igazsága mellett, de benn a parlamentben is, ott, ahová a nép eddigelé még nem juthatott be és nem képviselheti a saját ügyét.

Lett erre nagy megrökönyödés és viharos műfölgáborodás. A két ellenzéki vezér sértett önérzete tüzet okádott. Pedig hát nincs okuk a haragra, ha őszintén kitartanak igéreteik és követeléseik mellett. Nincsen főképp a munkásokkal szemben, akiket annyiszor csaptak már be szép ígéretekkel és nagy szólamokkal a nagyságos és méltóságos urak.

A munkások keresetlen alakban történt szókimondásán nincs okuk fönnakadni az ellenzéki vezéreknek. A bölcsességet az öntudatos munkások sohasse magyarázták úgy, hogy magukba fojtsák az igaz szót, politikai udvariasság alatt pedig nem értik azt, hogy udvariassan behagyják magukat csapni.

Lassalle Ferdinánd és a 13-asok bűnpöre. Hogy a nemzetközi munkásmozgalom zseniális előharcosa és a magyar vasutasok 13-as bizottságának bűnpöre bizonyos vonatkozásba került egymással, az *Baloghy György* főügyész helyettesnek az érdeme. A tizenhárom-bizottság ügyének a kir. táblán lefolyt tárgyalásán — amelyről lapunk más helyén számolunk be — a Lassalle neve is szerepelt és pedig mint a támadás fegyvere az ügyészség részéről, mint a védelem eszköze az egyik védő és az egyik vádlott részéről. A főügyész helyettes azzal igyekezett tárgyi érveinek a fogyatékoságait pótolni, hogy fölidézte a vörös rémet és denuncziálta a tábla ítélő-tanácsa előtt a 13-asokat, hogy azok Lassalle társadalom- és állambontó törekvéseinek a szolgálatába szegődtek. Azt remélte a tiszteletreméltó úr, hogy így a tábla elítéli a tizenhárom férfit, ha nem is azért, mert a sztrájk élére szorultak, hanem azért, mert — szocialisták.

A főügyész helyettes ezen „befeketésére” elsősorban az egyik védő, dr. Landler Jenő felelt, aki így védte ki a vágást: „A hangulat-keltés terére nem követem a főügyész urat. Lassalle nem szorul az én védelmemre, de önkéntelen ajkamra tolul a főügyész úr gunyos kijelentésével szemben, hogy a jogrend e nagy „megtiprója” többet tett az emberiség érdekében, mint azok, akik hetenként kétszer vagy háromszor utasításra készséggel hajlandók a jogrend mellett sikra szállni.”

Válaszolt a főügyész helyettes kecses vádaskodására a vádlottak egyike Turcsányi József is, mondván a következőket:

— Dr. Landler védőügyvéd úr már rámutatott arra, hogy Lassalle nevének e bűnpörbe való vonása hiba volt. Én ehhez hozzájárulok. A magyar vasutas ma még nem követője Lassalle eszméinek, de vigyázzanak azok, akik ezt az állítólagos ördögöt minduntalan a falra festik, mert Lassalle neve ott ég a milliók szívében, várva a napot, melyen egy új világnak és abban egy új jogrendnek megteremtését ünnepelhetik. És Lassalle eszméinek nem azok a legbuzgóbb apostolai, akik a mai jogrendet igaztalannak vallva és hirdetve eszméit terjesztik, hanem azok, akik mint a mai jogrend hivatott és köteles őrei, botorul ingatják meg a mai jogrend alapjait és a beléje vetett hitet és bizalmat. Ezek az utóbbiak — ha folytatják munkájukat — elérhetik még azt, hogy mint Ausztriában és Olaszországban, épügy Magyarországon is Lassalle lobogójával kezükben fogják a ma még magyar vasutasok szolgálatukat teljesíteni.

Amint látható Turcsányi úr — és ezt nem szemrehányásképpen mondjuk — ugyanazon a téren mozog, mind a vád képviselője. Ha az ügyész úr azt hitte, hogy sikerül az elítélést elérnie, ha Lassalle híveinek tünteti föl a vádlottakat, viszont Turcsányi megtette a szabályellenes-sakkhuzást, amikor kijelentette, hogy a vasutasok még nem szociális-ták, de ha igaztalanul üldözik őket, azok lesznek. Az egyik Lassalle révén az elítélést, a másik az ő nevével a fölmentést akarta biztosítani. A maga álláspontjáról mindegyik érthetően cselekedett.

Mi azonban nem vagyunk sem vádlók, sem ügyészek. Mi elfogulatlanul megmondhatjuk az igazat és ez az, hogy már ma igen sok hibe van Lassalle eszméinek a vasutasok között és az a körülmény, hogy fölmentették a 13-asokat, — amit a legnagyobb örömmel és elégtétellel regisztrálunk — hogy a magyar vasutasok is arra az utra térjenek, amelyen olasz és osztrák kartársaink haladnak, mert az az út vezet a végleges és megdönthetetlen diadalhoz.

Lakbérpótlók a délivasutnál. Hirt adtunk annak idején arról, hogy a délivasut magyar vonalainak alkalmazottai, akiknek a helyzete messze elmarad ugyanezen vasut osztrák vonalain működő kollegáiknak a helyzete mögött, erősen elégedetlenkednek és helyzetük javítására irányuló mozgalom van keletkezőben. Ezt a mozgalmat akarja most megelőzni Brám igazgató, amennyiben némi bérjavítást létesített.

A délivasut igazgatósága ugyanis körözüvényileg értesítette az évi fizetésben részeses alkalmazottakat, hogy a jövő évre lakbér-pótlékot kapnak, továbbá, hogy az összes személyzet illetményeit — az eddigi szokástól eltérően — nem utólag, hanem 1905. év január 1-től kezdve előre fogják kifizetni. A délivasutasok tehát január 1-én egyszerre két havifizetést és a lakbérpótlékot kapják.

A máv. szégyenteljes szűkkeblűsége a délivasutnál is érvényre jutott, az ideiglenes alkalmazottak és a munkások még ebben a szerény javításban sem részesültek, hanem úgy nyomorognak tovább, mint eddig.

Az évi fizetéses alkalmazottaknak sincs okuk a pótlék daczára a babéraikon pihenni, mert helyzetük még mindig rosszabb, mint ugyanazon vasutársaság osztrák alkalmazot-

tainak a helyzete. Tanulják el osztrák kollegáiktól a szervezkedést és akkor sikerül magasabbra fokozni Brám lovag nagylelkűségét.

Az államvasutak és a rokkant munkások. Majd egy évtizedig bolondították a munkásokat azzal, hogy az öreg, rokkant munkásokkal történő anomáliák a nyugbérkérdés megoldása idején meg fognak szűnni. A nyugbérkérdés nagynehezen, úgy ahogy, dülőre jutott volna (merjük remélni, hogy nem végsőre), de az öreg munkásokkal való türehtetlen eljárás mégsem szűnt meg. A rokkantokról még mindig nem gondoskodtak. Néhányan közülök fél fizetésért „könnyű munká”-ra vannak beosztva. Arra is volt eset, hogy munkaképtelenségüket hozva föl okul, egyszerűen elbocsájtották őket; mintha bizony a munkaképességüket nem is az állam szolgálatában vesztették volna el! Minden-napi az alább jellemzendő eset, amely a rokkantakon kívül más, még teljes egészségben levő munkásokat is sújt. A munkások a műhelyekben ugyanis csoportonként egyezményben dolgoznak. A csoport mindegyik tagjának iparkodnia kell, hogy minden erejét összeszedve, erősen dolgozzék, különben fizetés napján kevés lesz a kijáró pénz. Hogy a kritika, a közvélemény azt ne mondhasa a Mávról, hogy rosszul, mostohán bánik megöregült, tehetetlen munkásaival, akik az ő nyereségének növelésében öregedtek el, 4—5 munkás közé beosztanak egy munkaképtelen öreg munkást, (ki sok esetben egyáltalában nem tud dolgozni), aki nyilvánvalóan nem végezhet olyan munkát, mint a fiatalok, az erő és egészségben levők, de akit mégis illenék az államnak emberségesen fizetni. Ha most még latba vetjük, hogy nem ritkaság az sem, hogy például mázolók közé asztalost vagy más szakmabelit osztanak be, teljesen, minden magyarázat és fejtegetés nélkül megértjük a Mávnak ezen a téren való kapzsiságát és embertelenségét. 30—40—50 évi szolgálat után bizonyára megérdemelnék öreg testvéreink azt, hogy a munkaadó, az állam arról gondoskodjék, hogy ne 4—5 embernek kelljen dolgozni azért, hogy a hatodiknak kenyere legyen.

A balesetbiztosítás élősdije. A magyar vasutas munkásságnak régi panasza az, hogy a balesetbiztosítás kérdése egyáltalán nincsen rendezve. Pedig ha van munka, amely balesettel fenyegeti a munkásságot, úgy a vasutnál végzett munka az. A vasutas munkásságnak az épsége, egészsége, élete, családjának a jövője folyton veszélynek van kitéve a sokszor veszedelmes munka közben. Régóta sürgetjük már az állami balesetbiztosítást, anélkül azonban, hogy e jogos kíválmunk az intéző köröknél meghallgatásra talált volna. Fölvetették már az önszegélyezés eszméjét is, hiszen a balesetbiztosítás kérdése égető és ami fő, egyes, a munkásság még megmaradt zsirjára éhes vállalatok, svindli-kompanyák a balesetbiztosítással, a humanitással a leghallatlanabb visszaéléseket követnek el.

A Magyar Vasutas 13. számában volt alkalmunk két napilapnak, amely végelgyengülésében a balesetnek kitétt munkások véreből akart lábraállni és a hirhedt Keleti Ö. Lajos lapjának a „balesetbiztosítás”-val foglalkozni. Keleti ellen vádat emeltünk, amit ő nem tudott letagadni, sőt amit még csak megerősített. Azt is kijelentettük, hogy még több esetet sorolhattunk volna föl. Végképp elhallgattunk volna azonban a dologgal, ha most két nagyváradt munkástársunk nem fordul hozzánk panaszával a „Vasut” balesetbiztosítása ellen. Wéber János máv. raktári munkás és Fekete Lajos fűtő is azok közé tartoztak, akiket megtestesített a „Vasut” 1899. évi május 21-iki számának mellékletében közölt nagyhangú hirdetése, amely szerint „biztosítja a „Vasut” összes előfizetőit baleset ellen halál esetére 2000 korona, rokkantság esetére 2000 korona s utóbbinak keretében részleges munkaképtelenség esetére 1200 korona erejéig.” Nos, Wéber baleset

következtében három hónapig volt súlyos beteg, s amikor a segélyt kerte, egyszerűen elutasították. Fekete bokacsontficzamosodás miatt feküdt hónapokig és segélyt minden sürgetés ellenére sem kaphatott.

Nem azért hozzuk föl mindezeket, mintha Keleti vállalatának szédelgő voltát bizonyítani kellene, vagy az elkövetett visszaélések száma ezzel ki volna meritve. Csak figyelmeztetjük munkástársainkat arra, hogy a balesetbiztosítás ügyét végre a munkásságnak magának kell kezébe venni, ha a munkaadó, az állam elzárkózik előle és ha nem akarjuk, hogy az élősdiek serege a mi vértünk szívásával, a mi egészségünk, családunk jövője árán folytassa aljas garázdálkodását.

Négy sztrájk.

VII. közlemény.

Tanulságok.

A magyar államvasutak kinevezett alkalmazottainak sztrájkja elbukott. A diadalmas-kodó hatalom nem merte ugyan eredeti tervét megvalósítani és azzal a gonosz „fizetés-emeléssel” tetézni a levett vasutasok kétségbeesését, amelyet eredetileg benyújtott a képviselőházban; kénytelen volt ugyan valamelyes engedményt adni a fizetésemelés téren, de a sztrájkban állottak föltétlenül visszatértek a szolgálatba és ama követelések közül egyet sem valósítottak meg, amelyek köré olyan elszántan és egyértelműleg sorakoztak. A legszomorubb jele sajnálatos leveretésüknek pedig az, hogy azok a tizezrek, amelyek olyan lángoló lelkesedéssel és riadó önérzettel léptek a harcba, most szétszórva, leverve, szárnyaszegetten forgácsolódtak szét, minden összekötő kapocs híján, még az erkölcsi szolidaritást is megtagadva.

A vesztett ütközet azonban kár helyett mérhetetlen hasznót hajt, ha sikerül belőle a kellő józansággal a tanulságokat levonnunk, ha sikerült megtalálnunk az elkövetett hibákat, hogy azokat minden jövő mozgalomban kikerüljük és sikerül ráakadnunk azokra a mulasztásokra, amelyeket a jövőben minden egészséges mozgalomnak pótolnia kell, ha sikerre akar szert tenni.

Mindenekelőtt konstatáljuk azt, hogy a munkálkodó tömegek minden kategóriájánál a sztrájk nem öncél, hanem csakis a célhoz vezető eszközök egyike, hangsúlyozzuk: csak egyike az eszközöknek és nem az egyetlen, sőt nem is a legbiztosabb és legkényelmesebb eszköz. Olyan fegyver a sztrájk, amelyhez csak érett megfontolás után, az összes körülmények, az adott erőviszonyok lelkiismeretes mérlegelése mellett szabad nyulni és amelynek kezelése annál nagyobb körültekintést követel, mert ha van fegyver, amely kétélű és kezelőjét épp oly könnyen és veszélyesen megsebezheti, mint azt, akit támad, úgy a sztrájk fegyvere ez.

Tartsa szem előtt mindenki, aki sztrájkra készül, főként pedig tartsák szem előtt a vasuti alkalmazottak, hogy: a sztrájk fegyveréhez csak akkor szabad nyulni, ha már a kívánt cél elérésére szolgáló összes egyéb eszközök teljesen ki vannak meritve.

A vasutasok kizsákmányolása nem egyes emberek gonoszságának vagy szeszélyének a műve, hanem az egész rendszer kifolyása, a kizsákmányolás rendszerét pedig csak rendszeres harccsal lehet leküzdeni, céltudat,

kitartó, minden beteges türelmetlenségtől mentes, szervező tevékenységgel.

Szervező tevékenységgel . . . Ime, elérkezünk a tanulságok legfontosabbjához, ahhoz, hogy a magyar vasutas-sztrájk azért tört ki, és azért bukott el, mert a magyar vasutasoknak nem volt erős, öntudatosan működő szervezetük.

Boldog emlékü Montecuccolinak azt a gyakran hangoztatott mondását, hogy a háborúhoz három dolog kell: — pénz, pénz és megint pénz, a modern harcznál, a munkálkodó millióknak helyzetük javításáért folyó küzdelménél így kell módosítani: *a harczhoz három dolog kell: — a szervezkedés, szervezkedés és megint szervezkedés.*

Az volt a magyar vasutasok mozgalmának a végzete, azon bukott el oly tragikus módon, az döntötte bajba, veszélybe és nyomozta a vezetőket és az sülyesztette szomorú lethargiába a tömegeket, hogy nem volt már évek óta működő szervezetük.

Egy korszerű, céltudatos vasutas-szervezet már egymagában elégséges erőt képes kifejteni arra, hogy jelentékeny eredményeket érjen el. Már maga a szervezet létezése is hatalmat ad a vasutasoknak és akármerre tekintünk, mindenütt azt tapasztaljuk, hogy az ilyen szervezetek minden rendkívüli áldozat nélkül nagy sikereket képesek elérni.

Ha az *osztrák* vasutasok helyzete összehasonlíthatatlanul kedvezőbb, mint a magyaroké, úgy azt csak hatalmas szervezetüknek köszönhetik. Ha három évvel ezelőtt, az *olasz* vasutasok, két évvel ezelőtt pedig a *svájci* vasutasok olyan nagyszerű sikereket vívtak ki sztrájk nélkül, úgy ez csak erősen alapozott szervezetük segítségével volt lehetséges.

A vasutasok helyzetének javítására irányuló harc olyan természetes, olyan szükségszerű, hogy azt elnyomni és megakadályozni semmi eszközzel és semmi módon nem lehet. De az a tér, amelyen ez a harc lefolyik, azok az eszközök, amelyekkel végigküzdik, többfélék lehetnek. És hogy milyen alakot ölt ez a harc, ha a vasutasok igazságos követeléseit gunynyal utasítják vissza, ha a szervezkedés lehetőségét elnyomják, azt a magyar vasutas-sztrájk mutatta meg.

A szervezkedés nem csak az a fegyver, amelynek segítségével a helyzet javításáért folyó harcot a legsikeresebben diadalra lehet juttatni, de az az eszköz is, amelynek révén a kétségbeesés kitöréseit meg lehet akadályozni és haszontalan áldozatokat meg lehet takarítani.

A szervezkedés tüzeiben megacézódnak az egyének és céltudatosan gondolkodó és mozgó tömeggé kovácsolódnak össze. Másrészt pedig az évek során át tartó együttes munkában természetesen kiválnak a „vezérek”, azok, akik a legtöbbet, a legeredményesebben dolgoznak, a legnagyobb áldozatkészséget tanúsítják, a legerősebb ítélőképességet szerzik meg, akikkel szemben tehát teljes bizalommal viseltetnek a tömegek.

Ha a magyar vasutasok tömege a szervezkedés révén iskolázott lett volna, ha a magyar vasutasoknak döntő súlyú és befolyású vezetői lettek volna, beszüntették volna a sztrájkot akkor, amidőn a kormány messzesemenő eredmények nyújtására kényszerült, nevezetesen hozzájárult az Országos Szövetség meg-

alakításához és így módot nyújtott, hatalmas vasutas-szervezet létesítésére!

De hiányzott a vezetők tekintélye és a tömegek iskolázottsága. Ennek folytán mulasztották el a győzelemre alkalmas időpontot, nem hajlottak a vezetők szavára, amikor azok a békére hajlandók voltak, ellenben szétfutottak és cserben hagyták a vezetőket, amikor az „erős kéz” működni kezdett.

Szervezet nélkül sikeres mozgalom, eredményes harc nem képzelhető, a szervezettel pedig sikeret nyílt harc elkerülésével, áldozatok nélkül is el lehet érni.

A szervezkedés formája is fontos és e tekintetben is mulasztás terheli a magyar vasutas mozgalmat. A mozgalom eleve a megoszlás csiráját hordta magában: *a magyar vasuti alkalmazottaknak több mint felét 36000 munkást és ideiglenes alkalmazottakat kizártak és ezzel önként lemondtak a rokonszenvennek, szolidaritásnak és forradalmi erőnek megbecsülhetetlen összegéről.*

Pedig erre lett nagy szükségünk volna. Az egész világon mindenütt, ahol modern vasutas-szervezet van, együtt működik, együtt küzd a hivatalnok a munkással. Ausztriában 20.000 vasuti munkás mellett 10.000 hivatalnok tagja a szervezetnek. Olaszországban 40.000 munkás mellett mintegy 30.000 hivatalnok képezi a hatalmas vasutas-szervezetet. És éppen Olaszország szolgáltatta fényes példáját annak, hogy a proletárok forradalmi energiája és szívóssága mire képes. Ott is megkísérelte a kormány a vasutasok mozgalmának a letiprására azt a fegyvert, amit Magyarországon olyan eredményesen használt: *a vasutasok militarizálását.* Mikor mintegy két évvel sztrájkra készültek az olasz vasutasok, őket is behívták katonai szolgálatra, hogy így elejét vegyék a sztrájkoknak. Az eredmény pedig mi volt? Az, hogy a behívott vasutas-katonák zsoldjukat — több százezer lírát — a sztrájalapnak adományozták és a kormány belátva, hogy ő maga állampénzekkel gyarapította a vasutasok hadikincstárát, kénytelen volt beadni a derekát. Nálunk Magyarországon pedig ellenkezőleg történt, a militarizálás megtörte a sztrájkolók erélyét és elnyomta a sztrájkot.

Legyen tehát vasutas-szervezet, de az ölelje föl az összes kategóriákat: hivatalnokokat, altiszteket, szolgálkat, ideiglenes alkalmazottakat és munkásokat egyaránt. Ha ezen az alapon épül föl a szervezet, olyan erőt fog képviselni, amely helyt áll még akkor is, ha a pokol minden ördögét rászabadítja.

Még egy szempontot, egy tanulságot kell kiemelni, amelynek fontossága kitűnt a magyar vasutas-sztrájknál épp úgy, mint a többi országok vasutas-mozgalmainál. A vasut ügye közügy, a vasutasok érdeke közérdek. Mennél könnyebb egy államban a közérdeket győzelemre juttatni, annál egyszerűbben, könnyebben és simábban küzdik ki igazságukat a vasutasok is. *Ezért fontos a közszabadság kérdése a vasutasok mozgalmára nézve.* Nemcsak egyenként, mint állampolgárokat érdekli a vasutasokat az, hogy a népjogok és népszabadság ügye hogyan áll az államban, de érdekli őket mint gazdasági célokért küzdő testületet is. Ha a népnek a munkás millióknak a hangulata és véleménye kellő befolyással bír az államhata-

lomra, a vasutas-sztrájk ügye már félig nyerve van, mint például a svájci vasutas-mozgalomnál láttuk; ha ellenben a nép széles rétege jogfosztott, a közvélemény meg van hamisítva, a vasutas-mozgalom új, nagy akadályra bukkan. Mint például Magyarországon láttuk.

Kötelessége ennélfogva, a legsajátabb, leg-sürgősebb kötelessége a vasutasnak is a közügyekkel törődni, a népjogok kivívásáért, a politikai jogok kiküzdéséért sikra szállani és pedig annak a politikai pártnak a zászlója alatt, amely a legbátrabban és legkövetkezetesebben küzd az igazi népszabadságért, az igazi egyenjoguságért.

Ezek a lefolyt vasutas mozgalmak tanulságai . . .

Ha a magyar vasutasok megszívlelik a tanulságokat, akkor a lefolyt küzdelmük nem volt hiábavaló, akkor az erőszakkal leverte harcuk nem végződött bukással, akkor a mérhetetlen nyomortól, sok ezer ember bánatától, a keserűség könnyeitől termékenynyé lett talajból mindnyájunk üdvére ki fog sarjadni a magyarországi vasuti alkalmazottak egyetemleges szervezete, amely nyugodtan, rázkódtatás nélkül és megdönthetetlen biztonsággal elvezet a végső, az áhitott, a diadalmas sikerek felé.

A tizenhármak pöre a királyi táblán.

F. hó 6-án, 7-én és 9-én tárgyalta Frenreisz kuriai bíró elnöklete alatt a kir. tábla 1. számú büntető tanácsa a tizenhármak pörét. A vádat Balogh György főügyész helyettes látta el.

A Kuria fényes palotája ritkán lát ilyen nagy és érdeklődő közönséget, mint jelen esetben és a tábla dísztermét naponta zsúfolásig megtöltötte az érdeklődő vasutas közönség.

Az óriási bizonyító anyag mellé, mely minden oldalról az első bírósági tárgyalás alkalmával a vádlottak ártatlanságát derítette ki, a főügyesség nem tudott más újabb bizonyítékot felfedezni, mint holmi táviratokat. És pedig „magántáviratokat”, melyek előleges és törvényes bírói határozat nélkül mintegy becsempésztettek a tárgyalásra. A védők, Vázsonyi Vilmos az élükön, érelyesen tiltakoztak a „cabinet noir” új feltámasztása ellen és a tábla mellőzte is ezen sürgönyök felolvasását, csak a tizenhármak által feladott ugynevezett hivatalos táviratokat olvasták fel, melyekről a vádlottak egytől-egyig kijelentették, hogy gyalázatos hamisítványok.

Ime ilyen új bizonyítékokat tudott hat hónap alatt a máv. és királyi posta szíves közreműködésével a főügyesség beszerezni. Több új bizonyíték nem lévén már, a tárgyalás második napján a perbeszédre került a sor.

A főügyész újabbat nem mondhatott. A közhivatalnoki teorián nyargalt és porosz meg német törvényekkel igyekezett bizonyítani, hogy a vasutas közhivatalnok. Persze a magyar törvényben nem találván reá paragrafust, a szomszédba járt kölcsön kérni. Beszélt az ügyész vagy másfél óra hosszat. Vázsonyi Vilmos első védőnek könnyű volt a helyzete, midőn a főügyész érveit halomra döntötte és közderűtséget keltett, midőn kijelentette, hogy nem tudta eddig: „hogy az ökrök és miniszterek Bécsbe szállítása közigazgatási teendő”.

Nem kis hatással beszélt Baracs Marczel, Landler Jenő és Lengyel Zoltán és a többi védő, akik eddig is ügyesen látták el a tizenhármak pörében a védői tisztelet.

A vádlottak közül a tárgyalás folyamán felszóltak Seide Arthur, Margulit Kálmán, Turcsányi Pál és Kacsó Gyula.

Különösen nagy hatást tett Turcsányi Pál beszéde, akit, mivel a főügyész külön is megtisztelte a váddal, ezen körülmény kényszerített felszólalásra. Különösen érdekes volt beszéde következő része: „Hol és miben sértettük meg a jogrendet én és vádlott-társaim? Abban talán, hogy a fennálló törvényekhez ragaszkodva, illetékes, törvényes hatóságunknál gyűlést jelentettünk be? Hát nem volt ehhez jogunk? Miért? Azért talán mert vasutasok vagyunk? Hát mely törvény rekeszti ki a vasutast a gyülekezési jogának gyakorlásától? Vagy mely törvény teszi kötelezővé a felsőbbbségtől nyert engedély előzetes bemutatását? Igen félték a nagygyűléstől, hogy a vasutasok nagy tömege gondolkodni tanul meg és jöhet idő, hogy oly vakmerővé lesz, hogy merni is fog gondolkodni. Mert a vasutasokat évtizedeken át jog nélküli állapotban tartották, s most egyszerre megbotránkozva néztek össze, hogy nini, ezeknek az embereknek lassankint megjön az eszük, mi lesz akkor? Idézi a miniszterelnök ápr. 20-iki beszédét, melyben azt mondja, hogy az a vasutas, aki emberi jogokat akar gyakorolni, az mondjon le előbb.”

A kir. tábla 9-én d. u. 2 órakor hirdette ki az ítéletet, mely szerint az első bíróság indokai alapján *felmentette* a vádlottakat, kimondván egyszersmind, hogy a vasutas közhivatalnok, mely bölcs kijelentését később fogja megokolni.

Nagy kíváncsisággal várjuk ezen megokolást, mely koncesszió a kormánynak, azon elven alapulva, hogy a kecske is jól-lakjék, a káposzta is megmaradjon.

Fölmenti a tizenhárom jóképű és ragyogó tisztességű vádlottat, de a kormánynak is ad gyogytapaszt a fájó sebre és kimondja a közhivatalnoki jelleget.

Az ügyész persze semmiségi panaszt jelentett be. Hisz azért ügyész!

Munkástársaink figyelmét felhívjuk arra, hogy az országos értekezlet nem a városházában, hanem a „Fácán”-termében (II., Medve-utca 6) tartatik meg. Kezdeté délelőtt 9 órakor.

A vonatkísérők helyzete.

A máv. kinevezett alkalmazottai közt látványosan legirigylendőbbek a vonatkísérők — legalább így hiszik a többi vasutasok — mert ezek a rendes fizetésen kívül kilométerpénzt is kapnak, illetve, mint a többi vasutasok mondják: dupla fizetést huznak.

Vegyük bírálat alá a máv. e rabszolgáinak helyzetét. A vonatkísérők szolgálata három részre oszlik, úgymint vonatvezetői, jegyvizsgáló kalauzi és fékezői szolgálatra. A két előbbi rendszeren az altszti személyzet, utóbbit pedig a szolgaszemélyzet végzi.

E személyzetnek ugynevezett fordát irnak, mely fordák szerint kell utazniok és mely fordá havonta fel lesz terjesztve az üzletvezetőségnek, illetve az igazgatóságnak. Ezen fordák a legelkeltebb kizsákmányolása a munkaerőnek, amely a máv. minden foruma által szentesítést nyer.

Hogy mekkora kizsákmányolás ez, azt bizonyítani is fogom. A személyzet vezényletéről szóló 235 számú utasítás azt mondja, hogy minden vonatkísérőnek legalább 8 naponkénti 24 órai pihenő idő adandó, míg az állam a vasárnap munkaszünetére szóló törvényben minden más ipari alkalmazottnak 7 nap alatt ad munkaszünetet, addig az állam saját alkalmazottainak csak 8 nap alatt adja. De még jól volna, ha csak ezt betartanák, azonban a legtöbb esetben még csak be sem tartják és ennek ellenőrzését senki sem gyakorolja.

Ez a híres 235 számú utasítás arról is szól, hogy a fordá úgy állítandó össze, hogy legalább minden harmadik éjjel a vonatkísérők otthon alhassanak. Ha a vasutnál valami, úgy éppen ez az, ami nem lesz betartva. Van oly vonatkísérő, aki husz-huszon-

ötödik éjszaka nem alszik odahaza és a máv. az ily emberektől követeli, hogy éjjel-nappal, jó és rossz időben egyaránt a személybiztonságra, a szigorú övrendszabályok betartására ügyeljenek.

Van még egy illusztris pontja e hírhedt 235 számú utasításnak, amely azt mondja, hogy a vonatkísérő a szolgálati kötelezettségének elvégzése után legalább 6 órai pihenési időben részesítendő.

Nézzük, hogy történik ennek alkalmazása? A vonatkísérő jön pld. Dombóvárról-Budapestre egy tehervonattal szolgálatban, teljesít 16 óra szolgálatot, érkezik este 6 órakor, ez ha kap utasítást, hogy éjjel 12 órakor jelentkezzen szolgálatra, minden ellenmondás nélkül tartozik követni, mert a 6 óra pihenési idő letelt. Ha pedig a vonat érkezése után a vonatot az állomási személyzetnek át kell adni, haza is kell menni egy kis időt a családjának is kell szentelni és ismét 12 órára az állomásra szolgálatra kijönni, marad legjobb esetben két-három órai ideje a nyugvásra.

Ez rendszerre fajult a mavnál, mert ezt a szót; „legalább 6 órai pihenés” mindig úgy értelmezik, hogy bármilyen fárasztó szolgálat után legfőljebb 6 órai pihenő jár.

Áttérünk most annak a kimutatására, hogy milyen fárasztó és főleg egészségrontó munkát végez a vonatkísérő személyzet és ennek ellenében nem az ugynevezett dupla, hanem a tripla fizetés sem volna sok.

Jól tudjuk, hogy a vonatkísérő életének felét nem otthon családjá körében, hanem uton tölti és bizony az uton való táplálkozás, illetve a családfőnek az uton való étkezése felemészti a kilométerpénz igen jelentékeny részét.

Hozzájárul bizony még az is, hogy táplálkozása nem rendes, mert hiszen nem minden állomáson kaphat rendes étellemezést, vagy van ideje a magával vitt ételek elkölítésére, így aztán sok eset van rá, hogy pl. ebédjét csak d. u. 4 órakor teljesen kimerülve fogyassza el. Hát még meleg nyári időkben nagyobb családú vonatkísérők, kik pedig tulsulyban vannak, kénytelenek a kizsákmányukban ennivalót vinni és ez sok esetben 48 órán át bent tartani (mert van eset, hogy oly hosszú utra is megy és csak akkor kerül haza) és ezután elfogyasztani, ami pedig legtöbb esetben már romlófélben van. Ez az oka aztán nagyrészt annak, hogy a vonatkísérők igen nagy része más betegségeken kívül, állandó gyomor-bajban szenved, amihez még hozzájárul a különböző vizek fogyasztása is.

Térjünk át a vonatkísérő személyzet helyzetének kategóriánkénti ismertetésére. A vonatvezetői szolgálat teljesítése egyike a vasut legnehezebb szolgálatainak. Ugyiszólván a vonaton és vonalon, ugyszintén az állomáson előforduló minden szabály és utasítás pontos betartásáért felelős. És ha nem két, hanem harmincz szeme volna és ha gondolatának, figyelmének erejét bármilyen tökéletesen képes volna megfeszíteni, még akkor sem tudna kötelezettségének eleget tenni. De a máv. minden utasítása úgy készült, hogy a felső hatalmak minél érintetlenebbül, de az alantasok annál nagyobb számban vonatassanak be a felelősség széles gyűrűjébe.

Mint már említettük a vonatvezetőnek minden oly intézkedést mindenütt meg kell látni, amely a vonat menetére nézve irányadó, de e mellett még írásbeli munkát is kell végeznie, úgymint a menetlevél vezetése, terhelési kimutatás csinálása, a mozdony és a személyzet kilométer-könyveinek vezetése, legtöbb esetben darab és podgyászárak kirakata és ezek számadásainak eljegyzékelése, utánfizetések megcsinálása. Oly sok írásbeli munka elvégzése után, ami bizony elegendő időt vesz igénybe, terjedjen ki minden aprócseprő mellékdolgokra a figyelme a vonatbiztonságát nem is veszélyeztetik. Miután ez lehetetlen, ez az oka annak, hogy a vonatvezetőknek egész raktárjuk van a büntetési okmányokból.

Ez a minden emberi erőt meghaladó munka mellett még oly helyen kell szolgálatot tennie, amely az emberi egészséget is minden tekintetben megtámadja. Aki még nem utazott kalauz-kocsiban, az nem tudja ezt még csak felfogni sem. A folytonos erős rázkodás mellett írásbeli munkát végezni feltétlenül tönkre teszi a lábakat, a vonalon és az állomásba való behaladáskor folytonosan ki-ki tekingetni, amelyből a hideg levegőre való kijárás, hogy mennyiben járul hozzá az egészség fentartásához ítélje meg az, aki még ilyesmit még nem élt keresztül, de fogalmai vannak róla.

Mert hisz a máv. mindenre gondol, csak alkalmazottainak egészségére nem és éppen ez az oka, hogy kalauz-kocsik 90%-a úgy néz ki, hogy azokban 14—15 órai utazás után még a legerősebb szervezet is megtörve és idővel egészségi tekintetben megromcsolva kerül ki.

A jegyvizsgáló kalauz szolgálata némelyek állítása szerint a vasutnál a legfényesebb állás — mert hisz hozzá van fűzve egy kis borrávaló kereset is. Pedig aki még nem tett ily szolgálatot, annak még fogalma sincs arról, hogy tulajdonképpen mi ez.

Nincs az a vastagbőrű rabszolga, akinek a szekálásoknak minden fajtájából úgy ki kellene vennie a részét, mint egy jegyvizsgáló kalauznak.

Az utazó közönség és ki kell emelnem különösen az I. és II. osztályú, valósággal inasának tekinti a kalauzt és a kalauz ezt kénytelen tűrni, mert még ha legkevesebb alapja sincs a panaszkönyvi bejelentésnek, akkor is elverik rajta a port, mert a máv.-nál az a rendszer, hogy meg kell óvni a máv. becsületét, ha mindjárt az alkalmazott hátán is — pedig legtöbb esetben nem a kalauz, hanem a máv. igazgatási rendszere a hibás. Hátra van még az ugynevezett fővizsgálói szekaturái, akik ellenőrzési szolgálatot teljesítenek. Ezek az urak, tisztelet egyenéhány kivételnek, a máv. legszemszendettebb spiczipjei közül kerülnek ki, akik az ellenőrzési szolgálatuknak úgy vélnek megfelelni, hogy a személyzetnek legcsekélyebb hibáját nagy dolognak fújják föl, amiből természetesen ismét a kalauz huzza a rövidebbet.

Csak egy kis példát hozok fel: egy kalauz vizsgál hét-nyolcz kocsit (habár szabályszerűen csak ötöt szabadna) jön a fővizsgáló, talál egy menetjegyet lyukasztatlanul, ez egy korona büntetés, úgy, hogy ily és hasonló mérvű cselekedetekért a máv. pénztárába szép összeg folyik be.

Hátra van még a fékezői szolgálat, amely valóban nem irigylendő. Képzeld el magának egy vasuti dolgokkal nem ismerős, hogy mit tesz az, 20—22 fokos hidegben, féken 14—15 órai utat megtenni, azt csak az tudja, aki ezen már keresztülment.

Még jellemző erre egy eset, midőn egy állomásfőnök a fékezőjének betegségét kifogásolta és ez irányban a pályaorvost befolyásolni kívánta, a pályaorvos elég emberségesen azt izente, hogy mondja meg az állomásfőnök urnak, hogy ha megvizsgálom az összes fékezőit, mind betegnek jelenthetem.

De ez nem is csoda, hiszen egy állomás órakig tolatni, aztán átmelegedni és úgy 20—22 fokos hidegben fel menni a fékre, nem sebes rohanás-e a betegségbe?

Még csak a laktanyáknak az állapotáról akarok egyetmást elmondani. Ha valahol a bacillusoknak van melegágya, úgy a vasuti laktanyákban igen nagy arányban van. A laktanyák rendszeresen oly épületben, illetve lakásokban vannak elhelyezve az állomásokon, amelyek senkinek se kellenek. Rendszeresen fülsiketítő a zaj, úgy, hogy még a legelfáradtabb idegeknek és testnek se lehet pihenni. Takarítás naponta csak egyszer van, daczára hogy egy-egy ágyba naponta felváltva két-három vonatkísérő fekszik le. Na most tessék az ily meleg ágyba befeküdni egészséges embernek, bizonyosan nem fog egészségesen onnan kikerülni. Hát még az ágyak és a szobák állapota valóságos kiállítás a közpiszkosságnak.

Ha az országos közegészségügyi tanács bármely tagja benézne egy ilyen vasuti lak-tanyába, lehetetlenség volna, hogy ezen a bajon ne segítene a Máv., mert hisz a vonat-kiséző személyzet, mely oly sok emberrel érintkezik, az ily laktanyákban milyen könnyen magába szívja a fertőző betegségeket és azoknak terjesztőivé válik! Az ecsetelt bajokon segíteni lehet, ha maga a vonatkiséző személyzet helyzetének tudatára ébred és erősen szervezkedik.

Kalauz.

A szervezkedés útja.

A vasuti munkások szervezkedése immár *Sátoralja-Ujhelyen* is kibontotta diadalmas zászlaját. E hó 9-én jól látogatott értekezlet tartottak az itteni vasuti munkások, amely a „lengyelzsidó-párti” műhelyfőnök, *Rutkai Mór* minden mesterkedése, terrorizmusa dacára fényesen sikerült.

Hogy mennyire szükséges az, hogy az ujhelyi munkások czivakodás helyett testvéries egyetértéssel küzdjenek helyzetük javítása érdekében, azt a siralmas műhelyi állapotok bizonyítják.

A munkabérek silányak. Van ipari munkás 1 frt alapibérrel, a legmagasabb, ami azonban csak néhány munkásnak van, 1 frt 80 kr. A százalék 10—80 között ingadozik. 80% igen kevésnek jut, a legtöbbnek 30—50% a keresete most, télviz idején a nagy drágaság mellett, amikor $\frac{3}{4}$ napokat dolgoznak és beütött a nyughérvonás is.

A béremelés helyett a bérleszállítás is divik. Öreg munkások, kiknek azelőtt 1 frt 80 kr. volt az alapbérük, most 1 frt 20, 1 frt 30 kr.-t kapnak.

Az *akkord árakból* is gyakori a levonás. Sokan vannak, akik 5—6 év óta nem kaptak javítást és ha kapnak végre, az nem több 10 fillérnél. A művezetők 25-én beme-nnek a számsztályba megnézni, ki hogyan áll a keresettel. Ha 50%-a már van, az utalványokat a kész munkáért nem írják alá, hanem a következő hónapra hagyják.

Rutkai műhelyfőnök a helyett, hogy ebben az emberirtó drágaságban keresni engedné a munkásokat, önkívületbe esik, ha valaki 50%-on felül keres. Ha panasza megy hozzá egy munkás, hogy keresetéből nem bír megélni, azzal vág vissza ez a jólelkű uriember, hogy: „Nem igaz, hogy nyomorognak! Hiszen egészen jó kabátjuk van. A piacon sem lehet semmit kapni, mindent összevászárolnak a munkások!” — Próbálna csak meg ő kelme egy hónapig is abból megélni, amit egy-egy munkás keres, mindjárt más-képp beszélne!

A művezetők garázdálkodása hatást alig ismer. Ha valamelyik csoport elvégezte a munkát, addig nem szabad bemázolni és addig nem adnak más munkát, míg a munkavezető át nem veszi. Ha nem is talál kifogásolni valót a munkán, mégis eltart sokszor két napig, míg a csoport újra dolgozhat, mert a művezető azt mondja, hogy „várjon”.

Ha valamelyik munkásra egyik-másik művezető haragszik, vagy ha az az átvételt sürgeti, akkor holtbizonyos, hogy „hibát” talál a művezető, visszavágja a munkát, hogy csinálja meg, és más munkát nem kap. Várnia kell a munkásnak, míg a művezetőnek tetszik. Ha ellenben a csoportvezető a művezető kedves embere, akkor bejelenti, hogy kész a munka, aláírják az utalványt és már kapja új munkát. Ezek a protekciós gyerekek persze hogy keresthetnek.

Amellet nem is igen értenek a művezetők a dolgukhoz, ami nem csoda, ha elgondoljuk, hogy a lakatos fölött asztalos, az asztalosok fölött pedig kárpitos uralkodik mint művezető. Gyámoltalanságukat azután brutalitással és goromba, durva bánásmóddal pótolják.

Különösen kiválik ebben a tekintetben a *lakatosok* fölött pasáskodó *Weiner Simon* művezető, aki maga *asztalos*. Ez az uriember

a gorombáskodás terén megérdemli a pálmát. Sokszor az egész műhely összeszalad, amikor erre az ember rájön a bolondja, akkorákat ordít.

A műhelyviszonyok is a lehető legkomi-szabbak. A teherkocsi-lakatosok és asztalosok részére nincs is műhely, hóban, esőben egyaránt szabadban kell dolgozni, ami a zord időjárás mellett aláássa egészségüket.

A kocsi sokszor a műhelytől két kilométernyire áll. Ha egy rugó törött, egy embernek kell azt bevinni a műhelybe, Csoda-e, ha ilyen körülmények között a munkás elpusztul?

Hasonló vagy talán még rosszabb a *raktári munkások* helyzete, kik napi 90 kr-ért reggel 6-tól este 11-ig dolgoznak.

Szóval: ezernyi a bajuk és panaszuk a *sátoralja-ujhelyi* munkásoknak. Ha azonban a szervezkedéshez csatlakoznak mindnyájan és lelkesen, bátran kitartanak, akkor lendíthetnek szomorú helyzetükön.

Levelezés.

Budapest. (Mit ér a máv. baleset-kártérítése?) *Springer Salamon* 28 éves lakatos-munkás társunkat 1900. április 10-én baleset érte. Minden óvóintézkedés dacára tolatásközben a kerék egyik lábát térdén alul elvágta. Hosszabb ideig kórházban, jövője, existenciája tönkrement. A máv. kártérítést nem akart nyújtani, *Springer* pörölt. Négy évi pörösködés után, ami négy évi nyomort és nélkülözést jelentett szerencsétlen munkástársunkra néze, a bíróság évi 900 korona járadék fizetésére kötelezte a máv.-ot. Amit visszamenőleg kapott, azt főlemesztette a pör költsége. A járadékból nem tudott megélni, (mert az arra kevés) váltott tehát iparjogot és kis lakatosműhelyt nyitott. Ámbár maga nem bír dolgozni, de segéd végzi a munkát, ha akad munka, és így valamiképpen elnypmorog. Most azonban az a hallatlan lelketlenséget követte el a Máv., hogy pört indított *Springer* ellen avégett, hogy azt a nyomoruságos járadékot ne kelljen többé neki fizetnie. Lelketlen, igazságtalan é bűnös a máv. kísérlete. Az a szegény, a máv. szolgálatában nyomorgóvá lett munkásembert akarják megfosztani attól a pár-száz koronától, holott a másik oldalon két kézzel szórják a pénzt haszontalanságokra, jogtalan célokra. Nem tudunk elképzelni olyan bíróságot, amely kötélnék állana a máv. kapzsiságának, de az a kérdés, hogy *Springer* honnan pörösködjék, miből fődözze a pör költségeit, hogyan védekezzék a máv. borzasztó merénylete ellen? Hisz a mindennapi életre is alig futja! Vagy talán az öngyilkosságba akarják kergetni azt a boldogtalan munkás-családot?

Budapest. (Vasutas-sors.) *Hámon Károly* a keleti pályaudvar villamfejlesztő-osztályában volt segéd munkásként alkalmazva. Az erős sav azonban, amellyel dolgozott, mindkét szemére teljesen megvakította. Husz hétig kapott betegségyelt, azonkívül egy krajczárt sem. A munkakönyve még most is fenn van ugyan az igazgatóságnál, de sem betegpénzt, sem fizetést nem kap. Kérvényt is adott be az igazgatósághoz; ezt azonban visszaadták neki azon a czímen, hogy csak három évig volt a Mávnál és ezért nem kap semmit. Pedig éppen ez a három év a Mávnál tette koldussá szegény munkástársunkat. Jellemzi ez az eljárás az igazgatóság humánus gondolkodását. *Hámon* családos ember, négy gyermeket nevel a hazának... Azután ne szoruljon össze a szívének, ha elsején és 15-ikén a műhely előtt látjuk, amint alamizsnáért könyörög azoktól a boldogoktól, akik még nem veszítették fél életüket az államvasutaknál végzett munka közben... A munkások adakozásából összejött annyi, hogy egy kintornát vehetett. Bölcs és emberséges fővárosi hatóságaink azonban megtagadták az engedélyt tőle és most *Ujpesten* jár házról házra az az egykori munkás, aki szeme-

világát, jövőjét a Máv szolgálatában vesztette el...

Budapest. (Az északi főműhely egy vicze-hajcsára.) Fölbátorodva azon, hogy bátor és igazmóvdó lapunk, a „Magyar Vasutas”, önzetlen, hü odaadással szolgálja a vasutas munkásság ügyét, éhajtunk mi is munkástársaink figyelmébe ajánlani egy oly embert, aki magaviseletével már rég rászolgált arra, hogy szennyesét lapunkban egy kissé szel-lyőztessük.

Az északi főműhely V. osztálya bognár munkásainak van egy *Pánczél István* nevű alművezetője. Ez — talán azért, mert augusztusban nem léptették elő művezetővé — azzal akarja magára vonni az intéző körök figyelmét, hogy a munkások keresetének meg-rövidítését és a munkaárak megnyirbálását leszi különös föladatává. Ezt a kiváló tény-kedését — bátran komizságnak nevezhet-nők — még tetézi azzal, hogy a munkásokat durván sértegeti. *Badnár Ferencz* és *Gruber Sándor* munkástársainkat egyszer azzal torkolta le, hogy ha a munkabérek le-vonása miatt még egyszer szólni mernek, szemközt köpi őket! Gonosz módon igyek-szik lerombolni a főlebbvalók részéről netán éreztetett jóindulatot a munkásság iránt. Töb-bek közt igyekszik rábeszélni őket, hogy a bognárok ugysis sokat keresnek és így a kocsialkatrészekért kevesebbet fizessenek nekik. *Pánczél* urnak nagyon rossz lehet az emlékezője. Elfelelte már, mint robotolt *Szol-nokon* kilencz esztendővel ezelőtt, mint czi-pelte izzadva a teherkocsi-javításhoz szüksé-ges nehéz padló-deszkákat nyomoruságos kereset árán, mint panaszkodott, mint kesere-dett el ő is! — A szembekeöpösdi — ám próbálja meg! Mi bizunk annyira főlebb-valóinkban, hogy a gonoszak és tehetetlenek alávaló játékait nem fogják a végletekig el-fajultatni. Arra nem is akarjuk főlebbvalóin-ka, no meg *Pánczél* urat különösen figyel-meztetni, hogy van a munkásságnak is fegy-vere a pimaszkodások ellen. Könnyen kezel-hető, de egyszersmind hasznos fegyvere is...

X. Y.

Debreczen. (A fűtőházi és a raktári munkások helyzete.) Az itteni szervezett vas-utas munkásságnak régi vágya teljesült. A szervezkedés igaz és eredményes ügyének sikerült megnyerni talán a legrosszabb hely-zetben élő munkástársainkat, a fűtőházi és raktári munkásokat. Itt is volt már az ideje annak, hogy ezek is kezdjenek törődni a helyzetükkel és jobb, emberhez illőbb munka-viszonyokat igyekezzenek elérni. Szinte hihe-tetlen az a nyuzórendszer, amit a fűtőházi munkások és a raktáriak bőrre vakmerő embertelenséggel és nemtörődomséggel foly-tat a munkaadó: a magyar állam. A fűtő-háznál például a két igazgatósági kiküldött ittjárta óta naponként 10 óránál nem szabad többet dolgozni. Nagyon üdvös dolog is, hogy a 12—14—16 órás robotolás egészségrom-boló és baromi mivoltát végre kezdik belátni. Emiatt nem is zugolódának. A baj ott van, hogy itt 2 korona 40 fillér és 3 korona 60 fillér között váltakozik a napibér (3 korona 60 fillér a legeslegmagasabb!) és *százalék-ról mitsem tudnak*. Már pedig a viszo-nyok sulya, hogy egyebet ne mondjunk: a drágaság Debreczenben is nyom. Ugy, hogy előáll, elő kell állnia annak a furcsa hely-zetnek, hogy egyes munkások a megenge-dettnél is többet akarnak dolgozni. De most már ezt sem lehet. Talán még ez is elvisel-hető volna a következő helyzethez viszo-nyítva. *Este 10 órakor* értesítenek 1—2—3 lakatost, hogy *éjjel után 2—3 órakor* javi-tást kell eszközölni, mert a mozdonyok reg-gel 6—7 órakor indulnia kell. A kiszemelt szerencsétlen munkástársunk most először *teljes éjjeli nyugalma elveszti*, másodsor kapupénzt kell fizetnie és harmadszor (a megbotránkoztató embertelenség most követ-kezik) öt vagy hat órai éjjeli munka után nappal csak annyit dolgozhatik, hogy a munka-

idejét tíz óra kiegészíthesse (a többit le-sétálja) és az éjjeli munkáért semmivel sem jár neki több.

A raktári munkások helyzete még kétségbe-ejtőbb. Munkaidejük reggel hét órakor kezdő-dik s tart éjjel 11 óráig, ha éjféltáncig nem nyulik el. Mindezt kapnak napjára 2, mond két koronát! Sőt még ez is jó volna, ha állandó volna. A téli hónapokban, (decz. januárban, februárban) amikor tudvalevőleg legtöbb a kiadás, 1 korona 60 fillér a kereset.

Ezekre az alávaló állapotokra, erre a tür-hetetlen nyuzórendszerre, az embertelenség-nek erre az ijesztő példájára — azt hisszük — nem kell kritizáló szavakat vesztegetnünk. Megnyugvással, örömmel tölt el bennünket az a tudat, hogy nyomorban szenvedő sze-gény munkástársaink itt is követik azt a szövétneket, amely a zür-zavaros sötétség-ből a kivezető utat fogja nekik nyújtani, s rá jönnek itt is annak az igazságára, hogy a munkásság sanyaru helyzetén más nem, csak maga a munkásság segíthet öntudatossággal, férfiasságával: a szervezkedéssel.

Miskolcz. (A műhelyfőnök úr jóakarata.) Az elmúlt héten nagy dárídó volt a polgári kör helyiségeiben. A miskolci műhelyfőnök, Kohn Ignác, az osztályvezető és helyettese ünnepelték előléptetésüket. Megjelent a mű-hely hivatalnoki kara, a művezetők és vagy 20—25 munkás a „papa kedvencei” közül. Persze ott volt a dalárda is. Dr. Egry pálya-orvos dikciózott a főnök ur érdemeiről. A műhelyfőnök ur erre megesküdt, hogy ez-után is atyai jóindulattal fog „munkásai”-ról gondoskodni. A „munkások nevében” Schir-kovics József szintén esküdözött, hogy a munkások hívek maradnak feljebbvalóikhoz, akik „szívükön viselik” a munkások érdekeit. Lám, a nyugbérkérdést is dülőre juttatták, amely után a munkások annyira sóvárog-tak. Megérdemlik tehát a főlebbvalók, hogy a munkások az ő óhajait parancsnak tekintsék.

Nekünk eszünk ágában sincs állítani, hogy Kohn Ignác urnál ne volna rosszabb mű-helyfőnök a mávnál. A munkások is ünne-peljék őt, ha éppen jól esik nekik. Azt azon-ban kötelességünk nyíltan kijelenteni, hogy a főnök urnak (azért főnök) tudnia kell, hogy „munkásai” milyen nyomorúságban küzde-nek és hogy a főnök ur megfosztja a mun-kásokat attól a jogtól, hogy helyzetükön javíthassanak.

Néhány héttel ezelőtt megbeszélésre jöttek össze a munkások, hogy meghallgassák, hogy mit is tesznek másutt, más városban a Máv-munkások helyzetük javítása érdekében. Bezzeg megindult másnap a denuncziánsok csuf serege az utálatos hajszára, hogy ki-kutassák, kik „vettek részt” az értekezleten. A legutóbbi összejövetelre is elküldte a főnök — aki tudvalevőleg szívében viseli „mankásai” érdekét — legösmertebb spiczipjét, akinek a jelenléte miatt egyesek alig mertek bemenni az értekezletre.

Kedves, jó főnök ur! Kegyeskedjék tudomásul venni a következőket: Az államnál mindenki kapott immár fizetésjavítást, csak éppen azok nem, akik a legfáradtságosabb munkát végzik. Jogos vagy jogtalan-e hát, ha a munkások is igyekeznek — különösen a mostani körülmények közt és okulva a „főlebbvalók” mozgalmán is — helyzetükön javítani? Ön, lám, kapott fizetésrendezéskor is, most előléptetéskor is javítást. Dicseked-hetnek a munkásai is a fizetésjavítással? Meg azután tulságosan nagyra vannak azzal a nyugbérrel. Igaz, kaptunk nyugbért, de hogy nincs benne köszönet, az is igaz. Vagy Miskolczig, a műhelyfőnöki fülhöz nem jutnak el a budapesti bajtársaink szóvicczeit: a nyög-, nyög-, meg nyúz-bérről? — Ne tessék a munkásokat denuncziálásra nevelni, mert ha valami, ez nem vall előnyösen arra, hogy „a munkások ügyét szívében viseli”. A $1\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ napi munkaidő, alacsony százalék, nagy le-vonások a nyugbérre, akkordlevonások, a munkásokkal való durva bánásmód sem vall egyáltalán arra a tulságos jóakaratra. Tessék utat engedni az egészséges fejlődésnek,

tessék gyakorolni az emberszeretetet és ne-csak hirdetni, tessék tényleg jóindulattal bánni a munkásokkal és ne csak frázisokban, akkor elhiszük majd, hogy van valami tényleges, igaz is a malasztteljes beszédben. De addig nem.

A budapesti vasúti munkások 1904. évi december hó 25-én (Karácsony első napján) a „Fácán” vendéglő összes termeiben (II., Medve-utca 6. sz.) az országos értekezletre feljövő küldöttek és vendégek tiszteletére dal, szavaltat, humorisztikus előadással és tánczczal egybekötött

nagy ünnepélyt

rendeznek.

Belépti díj: Személy-jegy 60 fillér, család-jegy (három személyre) 1 kor. 40 fillér. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek kaphatók szerkesztőségünkben és a bi-zalmi férfiagnál.

Omnibusz-közlekedés.

Az északi főműhelyi viszonyok.

Az országnak az egyik legnagyobb műhe-lyében az egyéni szabadság brutálisan el van nyomva s a szabadságot és kedvező munka-viszonyokat néhány kiválasztott élvezheti. Ezek a kiválasztottak azonban korántsem azok, akik szorgalmas, becsületes munkával a leg-erősebb dolgot végzik. A kiváltságosak a hízlekedők, az árulók, a denuncziánsok. Nyílt dolog, hogy sehol annyi denuncziáns nincs, mint az északi főműhelyben. Az ember el-csudálkozik, hogy akadnak munkások, akik 20 fillér bérjavításért, csoportvezetői állásért, vagy kinevezésért képesek munkástársaik érdekeit rendszeresen földadni és elárulni. A fő-műhelynek nem is egy olyan művezetője van, aki denuncziálása folytán lett azzá. S azután minden az ilyenfajta művezetőkre van bízva.

Az áruló szava igaz, a munkásnak hall-gatás a helye, szídalom, megaláztatás a bére. Az osztályfőnökök nem ösmerik a munkásai-akat, nem érdeklődnek helyzetük iránt, min-dent a művezetők és az árulók közvetítése révén tudnak meg. — A IV. osztály főnöké-nél például a denuncziánssal szemben a mun-kásnak nincs szava; s a sok lealjasító szí-dalom után még örül, ha nagyobb büntetés nélkül szabadulhat. A denuncziánsok kizsi-matolják, kik fizetnek elő lapunkra és ezt azután beárulják vagy megfélemlítik; eljár-nak a gyűléseinkre s onnan szemenszedett hazugságokkal tett tudósítást visznek. A de-nuncziánsból művezetővé lett főlebbvalók — elképzelhető — alávaló módon bánnak azután a munkástársaikkal, nem is szólva arról, hogy rendszeresen nevelnek árulókat.

Sehol sincs annyi tiltó rendelet, mint az északi főműhelyben. Egy-két példa majd illusztrálja az északi főműhely rendszerét. Ha egy munkás a kerítéshez közel megy, akár a szökni akaró rabot, a főnök elé viszi a nappali őrt, és figyelmeztetik, hogy ha ez még egyszer megtörténik, elbocsátják. Ha a mun-kás adósságot csinál (majd alább, a fizetési viszonyok vázolásánál kitűnik, hogy kénytelen eladósodni), és a hitelező a levonás miatt a műhelyfőnökhöz fordul, a főnök a munkást elbocsátja (mint ez két munkástársunkkal meg is történt), mert hisz — így okolják meg — a főműhelyi munkások nincsenek olyan helyzetben, hogy adósságot is csinálhassanak...

Vessünk egy-két pillantást a kereseti és

munkaviszonyokra is. A műhelyek legnagyobb része a legelemibb kívánalmaknak sem felel meg. A személykocsi-osztálynak egy műhelye oly szűk, hogy ezer szerencse, ha a nagy hajszolásban súlyosabb balesetek elő nem fordulnak. A III. kovácsműhelyben meg ok-vetlen tönkre kell mennie az embernek a fojtó füst, a kiállhatatlan, izzó hőség miatt. S azután ebben az egészséget romboló mű-helyben legrosszabb a kereset. Ezeket a leg-erősebb munkát végző munkásokat 2 korona 20 fillér alapbérrel veszik föl; eltötenek 6—7 évet, míg javítanak az alapbérükön s van közöttük olyan is, aki 20 évi nehéz és becsü-letes munka után érte el nagy nehezen, hogy alapbérét 2 korona 80 fillérre javították, egyez-ményi keresetük meg 50—70% között válto-kozik. A munkaidőt rövidítik és így nehéz, egészségtelen műhelyben végzett munkáért havi 80 koronát keres az, akinek az alap-bére 2 korona 20 fillér; ebből azután le-vonnak: nyugbérre, betegsegélyzőre, bünte-tésre stb. Lehet-e beszélni ezek után arról ebben a drága világban, hogy az erős mun-kával foglalkozóknak legalább a táplálkozá-suk volna rendes?...

A kereseti viszonyok a többi osztályban sem különbek. Hasonló a helyzet az V. teher-kocsi-osztályban, a kikötő-lakatosoknál, a sze-mélykocsi-osztályban stb. Ez utóbbiban, a személykocsi-osztályban van egy magát viz-sgáló-lakatosnak tartó ember, Ellenbogen Ferencz, aki tulajdonképpen a főntebb jellemzett, magukat denuncziálással föl-toló emberek közé tartozik. Valósággal réme az osztálynak. Akire megharagszik, azt min-den áron tönkre akarja tenni; beárulja, hát-ráztatja a munkájában s mindenképpen üldözi.

A IV. osztály mozdonszereldéjében igen sok munkásnak az alapbére 2:20 és 2:80 ko-rona között változik. Maga a műhely a legegészségtelenebb helyek egyike: füstös, piszkos, rossz levegője. Igen sok munkás van ebben az osztályban, aki 10—15 év óta semmi béremelésben nem részesült, sőt van olyan is, aki 33 év óta szolgál és most is ott az alapbére, ahol kezdte: 2 kor. 60 fillérnél.

A főműhelyben talán mégis legszomorubb osztály az, ahol azok a munkástársaink gör-nyedten gyapotot tépnek akik a munkában meg-rokkantak vagy megöregedtek. Dolgoznának, gyapotot tépnének — ha tudnának. Vannak közöttük olyanok, kik valamelyik hozzátartozó-juk segedelmével tudnak csak bejárni, hogy napi munkájukért 2 koronát kapjanak. Föl-háborító dolog, hogy protekció még itt is van. Van olyan, akinek meghagyták az alap-bérét, de igen soknak levontak belőle és csak két koronát adnak nekik.

Tudjuk, hogy a Máv. intézőinek a keblét a humanitás, az emberiség szent, isteni érzése is dagasztani szokta. Az északi fő-műhelyben is gyakorolnak jótékonytságot. A baleset folytán vagy más okból elhalt mun-kások feleségeit alkalmazzák itt. Ezek a nők a kocsi belsejét mossák, szőnyeget porolnak és mosnak hideg télen az udvaron két és fél méter magasra fölemelt kocsiokban napi két koronáért. Így „kárpótolják” őket, így gya-korolnak „jótékonytságot” azokkal, kiknek a családfenntartóját utolsó leheletéig kihasználták, utolsó csepp vérért kiszajtolták! Ezekkel a nőekkel sem bánnak sokkal emberségeseb-ben, mint a férfimunkásokkal. A durva bánás-módból nekik is kijut. A hajszolás őket sem kiméli, akikkel pedig jótékonytságot gyakorol-nak. Balesetnek is ki vannak téve bármely perczben. A protekció gazul duhajkodik még itt is.

A Máv. rendszerét, a rendszeres kapzsi-ságot, a munkás sorsát nem fontolgató el-járást szembeszökően jellemzi az, hogy a most nőekkel, a baleset folytán — tehát munka-közben, vértanuként — elhalt munkások fele-ségeivel jótékonyágképpen végeztetett mun-kát ezelőtt munkások, férfiak végezték el. De a Máv. ravasz. Ezt a munkát most a nőkkel végezteti. Sok-sok az előnye ebből. Könnyít a lelkiösméretén (ez a fő), hogy nem ad balesetsegélyképpen kárpótlást az özvegynek

és a gyermekeknek; *jótekonyságot is gyakorol* (ez se megvetendő) az éhenhalásnak kitétt proletárcsaládon, de *haszna is van belőle* (mégis csak ez a fő), mert a nőkkel kitaróbban, olcsóbb árért dolgoztathat...

Vegyes közlemények.

Az öszvér-egyletek. A máv. majd valamennyi műhelyének van valamely „egylete”. Vagy énekelnek, vagy zenével foglalkoznak, sőt van olyan egylet is, amelynek alapszabályaiban az önművelődésről is van szó. Persze csak az alapszabályban, mert talán nincs egy olyan egylet sem, ahol tartottak volna valaha olyan dologról előadást vagy eszmecsere, amiből a tagok tényleg tanulhattak volna valamit.

Ha azután akarnak a tagok tényleg valami okos dolgot, akkor ott van mindig kerékkötőnek az elnök ur, ki bár az *üléseken soha sem vesz részt*, a tagokkal akkor érintkezik, mikor a dalárda „érdemeinek elismeréséül” szerenádöt ad. Idegen ember, ki a máv. dolgoival nem ismerős, azt kérdezi: hát miért választjátok meg a főnököt elnöknek, nincs magatok között erre alkalmas ember?

Dehogy nincs, azonban a máv. igazgatósága bölcsen gondoskodott arról, hogyha netalán a vasuti munkások öntudatra ébrednének, legyen mindig, ki lánczon tartsa őket és mindig a az történetük, amit az elnök akar. A máv. megköveteli, hogy minden egyletbe mely a vasuton van, az alapszabályban bent legyen, hogy az *egylet elnöke minden választás mellőzésével a műhely- (vagy szolgálati) főnök lehet*. Így természetes, hogy mindig az történik, amit fent és nem az, amit a tagok akarnak.

Szervező-bizottságunk most egy tréfát engedett meg magának. Ugyanis a három fővárosi vasutas-dalárdát meghívta, hogy a küldöttek tiszteletére rendezendő mulatságon közreműködjenek. Nem azért, mintha nem volna dalárda elég, amely szívesen közreműködik. Hanem azért, hogy bebizonyítsuk újból munkástársaink előtt, hogy ezekkel az egyletekkel célzt nem érünk, azonkívül rámutathassunk arra, hogy minden fillérért amit a munkástársak hasonló egyletbe befizetnek, igazán kár.

A keleti kocsiműhely dalárda elnöksége be sem várta a választmányi ülést, önkényesen irt visszautasító levelet, hivatkozva arra, hogy az énekesek nagyrésze karácsonyra szabadságot kért és emiatt nem jöhetnek. Másnap az egész választmány majd egyhangulag a közreműködés mellett szavazott, de azon kijelentés után, hogy „alelnöki jogánál fogva nem engedi meg a közreműködést,” nem maradt más hátra, mint lemondani. A „Testvériség” tagjainak nagy kegyesen meg volna engedve, hogy közreműködjenek, de nem hivatalosan. A „Törékvés” még nem válaszolt, de tudjuk így is a választ.

A munkások is megfogják elsején adni a választ, azzal, hogy hasonló egyletekben, melyeket a munkások pénzéből tartanak fenn, sem működő, sem pártoló tagok nem lesznek.

Nyilatkozat. A Magyar Vasutas 14. számában megjelent és Szlávik művezető urra vonatkozó közleményre szükségesnek látom a következőket megjegyezni: Mindenekelőtt kijelentem, hogy az alábbiakban egyáltalán nincs szándékomban Szlávik művezető urat védelmezni. Erkölcsi kötelességem azonban nyilatkozni a fölhozott vádakra vonatkozólag. Hiszen a megindított vizsgálat lesz hivatva eldönteni, vajon bűnös-e Szlávik és ha igen: mennyiben. A vizsgálat, az igazság kiderítése mindenesetre egy kissé nehéz lesz, mert a fővádlók nagyrésze nincs itt köztünk, kivándorolt az újvilágba és onnan küldözgetik a tüzelő, izgató leveleket ellene.

A vádakra magukra térve rá, mindenképp előtt is megegyszer meg kell köszönnünk lapunk szerkesztőségének a cikk megjelentetését, mert ezzel ismételtelen beigazoltatott, hogy itt

minden vasuti munkás talál meghallgatásra. — Tény az, hogy Szlávik művezető ellen sok panasz merül föl munkástársaink körében. Azonban a cikkben fölhozottak tulajdonképpen részben *tulzók*. — A betegsegélyzőnél pl. csak azt tapasztalhattam, hogy Szlávik úr jóhiszeműen járt el. Magam tudok róla, hogy több beteg munkás igenis kapott segélyt. Egy-kettő nem kapott volna hír szerint, de ezek is Amerikában vannak. Az *ötven forint* történetét is egy-két kíváncsi-félben levő, meggondolatlan munkás terjesztette. — A betegsegélyző fölhozatala után a pénz igenis kiosztott. Ha nem rendben ment a dolog, az csak Glück Lipótét vádolja, aki a pénzt kiosztotta és aki azóta szintén Amerikában van. Az iszogatások vádja sem állhatja meg a helyét. A közlemény *igazsága* az, ami a munkabérekre és az akkordárakra vonatkozik. De, a rossz embertelen díjazás miatt sem lehet kizárólag Szlávikot okolni; hisz akkor a munkásságot is érheti vád hanyagsága miatt, hogy hát miért dolgozik ennyire. Különbösen éppen velem esett meg, hogy Szlávik urral a munkaárra vonatkozó dolgot békességgel és eredménynyel végeztem el.

S. A.

Mikor most S. A. munkástársunknak e levelét közöljük és rámutatunk a Magyar Vasutas 14. számában Szlávik ellen közölt vádak és jelen nyilatkozat között levő különbségre, kötelességünknek tartjuk ismételt figyelmükbe vésni munkástársainknak, hogy csak *igazságokkal*, komoly és az egész vasutas-munkásságot érdeklő cikkezzel, panaszokkal keressenek fel bennünket. Nincs eredménytelenebb, sőt károsabb hatású dolog, mint az alaptalan vádaskodás, ami különben is csorbitja szavunknak az élet. De meg bántaná is a lelkiismeretünket, ha igazságtalanul hurcolnánk meg ártatlan embereket.

A szerkesztőség.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon tisztelt munkatársaim és a „Testvériség” dalkör tisztelt tagjai, kik boldogult édesatyám, illetve felejtethetetlen jó férjem temetésén résztvettek, fogadják ez uton hálás köszönetünket.

Rákospalota, 1904. december 5.

Kautzky Lajos,
özv. Kautzky Józsefné
és a gyászoló család.

A vasuti őr az — őserdőben. Akármilyen terhes és fárasztó az európai vasuti őrök szolgálata, mégis összehasonlíthatatlanul veszedelmesebb azoknak a helyzetek, akik Ázsia és Afrika vadonjaiban teljesítenek szolgálatot a vasut mentén. Afrika vasuti vonalain még ma sem ritka dolog, hogy az őrházakat és a vonatokat rinoceroszok és az őserdők más félelmetes lakói látogatják és támadják meg. Az ugunda-vasut egy távirótisztje, egy őrházhoz érkezve, az őr és az összes többi vasuti munkást barrikádok mögé bujva találta, míg a sinek mentén két kiéhezett oroszán strázsált prédára lesve. Sietve táviratozott tehát a legközelebbi nagyobb városba és segítséget kért onnan. Mielőtt azonban a segítség megérkezett, a két fenevad megunt a várakozást és eltakarodott. Ázsiában a pályatest mentén rendszeren úgy építik az őrházakat, hogy a bennelévő teljes oltalmat találjon a tigrisek elől, amelyek gyakran okoznak kellemetlenségeket. Az őrházak ketrecszerű, kőtorony alaku épületek. Hogy mekkora a tigrisek bátorsága a Madras-vasut tájékán. abból látható, hogy sokszor az állomásig nyomulnak előre, nem csekély ijedségére az utasoknak és a vasuti alkalmazottaknak.

Olcsó lakóházak a vasutasoknak. A vasutak vezetősége elsőrendű kötelességének tartja, hogy egyebek között arról is gondoskodjék, hogy a vasuti alkalmazottak lakás-mizériáin segítsen. Természetesen nem Magyarországon, hanem külföldön. Magyarországon a vasutak hatalmasainak az a legfőbb gondjuk, hogy minél erősebben guzsba

kössék az alkalmazottakat, hogy azután annál nagyobb fölöslegeket szállíthassanak az állampénztárba. A művelt külföldön ellenben belátták már, hogy minél elégedettebb a vasuti személyzet, annál kifogástalanabb a vasuti szolgálat és annál inkább felel meg a közérdek követelményeinek.

Magyarország vasuti hálózata. A Magyar birodalom közforgalmu vasuthálózatának hosszsága 1903. év végén — az építési hosszságot véve figyelembe, a városi vasutak nélkül — 17.703 km. volt, 296 km.-rel több, mint a megelőző évben. Ez a gyarapodás kétszer akkora, mint az 1902. évi, rendkívül csekély növekedés, de jóval nagyobb az 1900. és 1901. években kimutatott gyarapodásnál is. Az 1903. év folyamán újonnan megnyílt vonalak közül 6-6 km. a m. kir. államvasutak, 291-4 km. a magánvasutak hálózatára esik, melyből a tulnyomó rész, 287-1 km. a helyi érdekű vasutak hálózatát gyarapította. Az 1903. év végén a városi vasutakon és a magánhasználatu vaspályákon kívül a magyar államterület minden 100 négyzetkilométerre 5-45 s minden 100-000 lakosra 89-45 kilométernyi vasutvonal esik.

Ha vasutainkat a külföldre átfutó csekély vonatrészeit is számításba vesszük, összes építési hosszságuk 17.710-1 kilométerre emelkedik.

Szerkesztői üzenetek.

Debreczen. A máv. betegpénztárába belépésre kötelezett tag, ki a vasutintézet szolgálatából *nem önként lép ki* (értsd: elbocsájtattott) s nem nyer oly foglalkozást, mely őt más betegsegélyző pénztárba belépésre kötelezné, továbbra is megmaradhat a pénztár tagjául mindaddig, míg a magyar korona országában tartózkodik és a szabályszerű tagsági díjakat megfizeti.

Az ily tagsági jog akkor szűnik meg, ha a tagsági díjat 4 egymásra következő héten át befizetni elmulasztaná.

Ha tehát az illető elbocsájtása után még munka nélkül van, (még ha nem is fizetett semmi járulékot) hat héti tagnak tekintendő és így orvos, gyógyszer és táppénz jár. Ha a megbetegedés hat héten belül történt, úgy a máv. betegpénztár 20 héti tartozik táppénzt, orvost és gyógyszert adni.

Hajza. Ugyátszint van okuk remegni. Ismeri elvünket. Ha a felebbvalók békében hagynak bennünket, nem törődünk velük, cselekedjenek amit akarnak. De ha nem, akkor nincs kegyelem.

Felelős szerkesztő és kiadó: FARKAS IZOR.

Laptulajdonos: A magyar vasutas-szervezet.

A NÉPSZAVA

társadalomtudományi könyvkereskedés és kiadóvállalat

kiadványainak jegyzéke.

A mi hőseink! Hogyan küzdöttek az orosházi munkások a kivételes állapot idején? Irta Csizmadia Sándor. — 48 oldal.

Kereszténység és szocializmus. Bebel és Hohoff káplán vallási vitája. Fordította Bokányi Dezső. Második kiadás. — 32 oldal.

Hazafiság és nemzetköziség. Irta Garami Ernő. — 48 oldal. — Most jelent meg.

A szociáldemokrácia evangéliuma. Igaz tanok a magyar munkásnépnek. Második kiadás. — 32 oldal.

A nép pártja-e a néppárt? Irta Csizmadia Sándor. — 32 oldal.

A csuhások. (Az esküdtszék fölmentette.) Harmadik kiadás. 32 old.

Szózat a nőkhöz. Irta Kelecsényi György. Második kiadás. 32 old.

A felsorolt hét füzet 28 fillérért (az összeg bélyegeken előre is beküldhető) kapható.

Megrendelések így címzendők:

NÉPSZAVA könyvkereskedés
Budapest, VIII., József-körút 18.